

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукопис се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, а на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, решено је:

да се Димитрију В. Грудићу, секретару друге класе Управе вароши Београда, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Овим се указом замењује указ од 9. фебруара ове године.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. марта 1911. године, у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Заступника Министра Унутрашњих Дела, Министра Финансија, поставити:

за секретара прве класе Управе вароши Београда Љубомира Ј. Рајића, начелника среског у пензији, са годишњом платом од 3031·20 динара, колико је и раније имао.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 16. марта 1911. год., у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ОРГАНИЗАЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ У ИТАЛИЈИ

Италија је, за кратко време од како се ослободила и ујединила, показала огромне напретке у свима правцима државнога и културнога живота.

Њена је новија историја прилично слична нашој, а од наше отаџбине не разликује се много ни по брдовитошћу свога терена, ни темпераменту народа. Отуда је од интереса за нас видети уређење унутарње управе, а особито организацију борбе противу криминалитета, која је врло добро изведена.

Ну пре но што пређемо на само излагање полицијске организације, да се додатномо у главним потезима организације државних власти у опште у тој младој краљевини.

Законодавну власт врше Краљ и Парламент, који се састоји из два дома: *камора* (Camera dei deputati), у коју народ бира непосредно и тајно 508 својих представника, и *сената*, у који улазе сенатори именовани краљевим указом из највишег племства и сталешких и професионалних категорија, предвиђених уставом. И народни посланици и сенатори отправљају своју дужност бесплатно.

Извршну власт има Министарски Савет, који састављају десет министара: унутрашњих дела, спољних послова, војни, морине, правде и црквених послова, просвете, финансија, благајница, (tesoro), грађевина и народне привреде са индустријом и трговином.

Судску власт имају независни судови: *касациони* којих има шест — пет за грађанске ствари и један за кривичне у Риму за целу земљу, *апелациони*, *првостепени* са *поротним* и *претори* — среске судије. Само су последњи — претори — покретни и њихова се надлежност простире у кривичним стварима на кривце које се казне до 6 месеци, а у цивилним на процес до 3000 дин. вредности. Сем тога по општинама постоје још и *примиришне судије* (Konciliatori), чија се надлежност простире само на грађанске предмете у вредности до 50 дин. Ове концилијаторе поставља сваки државни тужилац у своје делокругу из поштенијих и писменијих грађана, обично адвоката. То је почасно и бесплатно звање, које његовим носиоцима побољшава само друштвени положај и ставља у изглед извесне моралне бенефиције и одликовања.

Поред државних тужилаца за кривичне ствари у сваком апелационом центру постоји по један државни адвокат (avvocato egariale), који у грађанским стварима заступа интересе државе према трећим лицима или удружењима. Они стоје под генералним ераријалним адвокатом, као шефом засебног надлештва у Риму, које би одговарало нашем државном правобраништву при министарству финансија.

Државни Савет и Главна Контрола имају скоро исте функције као и код нас. Министарство Унутрашњих Дела.

Италија се, као и Србија, дели на округе (69 на броју), окрузи на срезове, а срезови на општине. На челу целе струке стоји Министар Унутр. Дела.

Министарство унутрашњих дела дели се на четири одељења или четири генералне дирекције: јавне сигурности, затвора, администрације и народног здравља, са генералним директорима и вице-директорима на челу; свака дирекција дели се на по неколико дивизија — под-одељења, са дивизионим шефовима на челу, а дивизије се, опет деле на секције, којима управљају секциони шефови.

Ми ћемо се овде задржати само на генералној дирекцији јавне сигурности (Directione generale di polizia sicurezza), која управља целом полицијом у земљи. Шеф овог одељења носи титулу генерални директор јавне сигурности.

Дирекција јавне сигурности дели се на три дивизије — одељка: лични, кривични и тајни са дивизионим шефовима на челу, а сваки од ова три одељка дели се на секције.

Лични отсек води старање о полицијском персоналу, његовом изобраењу, постављењима, унапређењима итд.

Кривични отсек брине се о криминалитету у земљи и његову сузбијању, и

Тајни или политички отсек, који у првом реду води контролу над анархистичким покретом, а по том и свим оним личностима и појавама, које су противне постојећем поретку.

Генерални директор јавне безбедности је заступник министров у полицијским пословима. Он централише све што се може централисати и у име министров издаје опште или делимичне расписе, наредбе и упутства и води надзор над радом полицијских органа у целој земљи. Тај надзор он врши и непосредно преко шест генералних инспектора, кад год треба да се што извиди код локалних власти или кад природа послова захте директну измену погледа између појединих власти и дирекције. Особита се пажња обраћа на једнообразност, без које нема добре полиције, водећи ипак рачуна и о локалним диференцијама.

Веома важна функција Централне је у постављању, изражању и унапређењу полицијских службеника.

Чиновници министарства унутрашњих дела деле се на три категорије:

Управни чиновници, са правном спремом, у коју категорију спадају на првом месту окружни и средски начелници, са помоћним особљем: комесарима, вицекомесарима, делегатима итд. Плата чиновника ове категорије почиње са 2000, па се завршује са 12000 динара.

2. Рачунски чиновници, где спадају благајници, контролори и остало помоћно рачунско особље. Плате ове категорије су од 2000—6000 дин.

3. Канцеларијско особље — које врше архивску и унутарњу канцеларијску службу. Њихове су плате од 1500—4000 дин.

За сваку од ових чиновничких категорија траже се нарочите квалификације и испити.

Шеф округа је префекто — окружни начелник, представник владе у округу и један од највиших положаја у чиновничкој јерархији. Као представник извршне власти у округу он с једне стране управља округом и контролише самоуправна тела, а с друге стране врши и општу полицијску службу. Као заступник и помоћник додељује му се један опет висок управни службеник, т. зв. консељере делегата — бивши наши помоћници начелства.

Као год што се само министарство дели на четири главне дирекције, тако се и окружна начелства — префектуре — деле на четири одеља, којима на челу стоје саветници начелства — *consigliere di prefettura*.

Чисто полицијску службу префекти врше преко нарочитих чиновника, који се у варошима преко 100.000 становника зову *квестори*, а у варошима мањим од 100.000 становника *комесари*, који локалном полицијом самостално и под својом личном одговорношћу управљају, али ипак под надзором и контролом окр. начелника.

Средски начелници — *suprefeti* — су шефови срезова и агенти окружних начелника, преко којих они воде надзор над самоуправним телима.

За заштиту само имовне сигурности на железницама — дакле само за крађе, постоје нарочити *железнички комесаријати*, и то у центрима сваке од седам железничких области и на већим железничким станицама, само што су последњи више за одржање реда и сигурности на самој станици, а први преко својих нижих органа — 2 до 4 вицекомесара и делегата са десетак гвардија у цивилу — стално су у покрету по возовима и воде истраге за све крађе које се на пругама дотичне железничке области десе. Железнички комесари стоје непосредно под министром ун. дела, а поред плата од железничке управе добијају извесне гратификације.

Ниже управно и полицијско особље по окружним и средским начелствима и комесаријатима представљају вицекомесари и делегати, који би одговарали нашим писарима.

Спољна полицијска служба сигурности врши се у варошима преко нарочите ва-

рошке *жандармерије*, — *guardia di città* — која искључиво стоји под полицијском влашћу, и *пољске жандармерије* — *sarabinieri* — једне чисто војне установе, која је за полицијску службу придодата министру унутр. дела. Првих сада има у Италији 12000, а других 25000. И о једнима и о другима биће говора у засебном чланку.

Председници општина су представници општинске власти, који се под надзором виших управних власти старају о општинској и пољској полицији где нема државне, поред осталих законом одређених атрибуција. Они се бирају на три године и дужност отправљају бесплатно, због чега их, свакако, управне власти и не могу кажњавати административно, ма да их под извесним погодбама могу сменити. Одборници се бирају на шест година, али половина коцком отпада сваке треће године.

За све врете државних чиновника у полицијској струци траже се, као што смо поменули, нарочите квалификације. Поред опште спреме траже се и нарочита стручна знања, како за највише, тако и за најниже функције. Поред правних наука и положеног државног испита за више полицијске чиновнике тражи се и уверење о свршеној „научној полицијској школи“ д-р Отоленгија (*la Scuola di Polizia scientifica*), а за звање комесара после 9 год. службе нарочити испит. Сличне, само ниже школе траже се и за друге ниже полиц. органе. Све те школе стоје под надзором генералног директора јавне сигурности и због њихове важности о њима ћемо засебно говорити у једном од идућих бројева.

Биће од интереса да изложимо, на послетку, и како су у Италији полиц. чиновници награђени.

Окружни начелници се деле на две класе: II кл. са 10.000 дин. годишње плате и I кл. са 12.000 дин. Сем тога сваки начелник у префектури добија удобан и потпуно меблиран бесплатан стан, а за тим и додатак од 3.000 до 24.000 дин. годишње на репрезентацију, према величини округа и вароши у којој седи. Има округа који су тако мали, да се и не деле ва срезове (то изузетно) и ту, још и ако је и окружна варош мала, добија 3, 4, 5000 дин., а у већим варошима, као што су Рим, Неапољ, Милано, Флоренција итд. добија свих 24000 дин. пошто мора да у високом великоварошком друштву достојно репрезентује владу. Кад напоменем поред ових великих доходака да се окружном начелнику као млађи јавља дивизиони генерал и да са тих места иду врло често за министре и посланике на страни, онда се може мислити колико су високи ти положаји и какав углед њени представници уживају.

Помоћници начелства имају 8000 до 9000 дин.

Квестори (шефови месне полиције у варошима преко 100.000 становника) од 7000—8000 дин.

Саветници начелства од 4—6000 дин.

Средски начелници исто толико.

Комесари од 4—6000 дин.

Вицекомесари и делегати (писари) од 2—4000 дин.

У престоници сви добијају нарочити додатак због скупог живота.

Чиновници су као и у другим струкама стални и не могу се отпустити без кривице и пресуде дисциплинског суда.

Право на пензију стиче се после 25 година службе, а ако каквим случајем, без своје кривице, мораће пре тога напустити службу онда ако нема 10 година службе не добија без нарочитог законског овлашћења ништа, а ако има више од 10, а мање од 25 година, онда прими од једном за свагда онолико годишњих плата, колико је прешао 10 година. Влада има право да држи такве чиновнике и 4 године на расположењу, да би стекао право на пензију или иначе. Кад чиновник наврши 40 година службе, у полицији мање — 35, онда може с правом тражити пензију и добија $\frac{3}{6}$ своје последње плате као највећу пензију.

При министарству постоји нарочита комисија, која води старање о унапређењима чиновника, да она буду правична и по личним способностима дељена, те лошији не може прескочити бољега.

Италија је парламентарна земља *par excellence*, али је полицијско чиновништво ипак одстрањено од политике. По томе, по стручној спреми чиновника, по њиховој сталности и осигураности, као и многим другим одликама, италијанска унутарња управа може нам послужити као пример.

Жив. А. Лазић.

ГРАНИЧНЕ МЕЂЕ УМИШЉАЈА И НЕХАТА

(НАСТАВАК)

Харен (*Vorsatz* 168) да се угодна последица, која није непосредни циљ делања већ само позитивни мотор *жели*, а не *хоће*. Исто је тако и са удаљеним могућним последицама. Оне се баш због те удаљености само желе. Ова примедба није тачна. Појамна разлика између *хотења* и *желетења*, као што је Бар тачно приметио, јесте у томе, што ми *хоћемо* оно за чије наступање сматрамо као каузално дејствовање свога Ја, а *желимо* оно што нам је угодно, али на чији поступак каузално не деламо. Преставља споредне последице проузрокује нашу вољу и наше делање, ми се старамо за њено остварење, а тако је исто и са удаљеним могућним последицама. Отуда су све оне предмет нашега *хотења*.

Кад је виновник једновремено тежио да оствари од више могућих последица само једну, онда, ако му је свеједно која ће то бити, допус се зове *alternativus* (на пр. иду неколико људи у реду један поред другог. Пуцам да убијем ма кога — војника на пр. у стрељачком низу); ако је пак виновник у првом реду желео једну, па тек њу ако не оствари, другу последицу, онда је у старијем законодавству и литератури говорено да постоји *dolus eventualis*. Овај је појам међутим сасвим напуштен и данас се под евен-

уалним долусом, као што ћемо доцније видети, разуме нешто друго.

II. Нужне последице радње.

Са последицама којима тежимо и чије остварење желимо, те их према томе несумњиво *хоћемо*, могу бити тесно и нужно везане друге последице, које ми не би желели, па их саме за себе не би ни хтели. Преставе тих последица према којима смо равнодушни и које су нам чак и непријатне, нису створиле акцију наше воље. Отуда ми њих саме за себе нећемо. Али оне чине један нераздвајан комплекс са последицама које желимо и које хоћемо, и које су биле решавајући мотор наше воље. Из тога комплекса ми непријатне последице не можемо да издвојимо. Ми морамо хтети или све или ништа. Кад ми уз жељене остваримо и са њима нераздвајно скопчане нежељене последице, онда смо ми несумњиво хтели и једне и друге. Да бисмо хтели индиферентне и нежељене последице, које су тесно везане са жељеним последицама, нужно је да смо их знали, да су у нашој свести конфигурирале њихове преставе у моменту формирања акције воље.

Ван сваке је дискусије ово тврђење кад је реч о нужним средствима за постигнуће циља. Макако да су средства сама за себе непријатна, ипак ко хоће циљ мора хтети и средство. Газда од куће може добијати кирију стана само тако, ако беспосленог радника избаци из стана. Ма колико да му је непријатно оставити сиромашну породицу на улици ипак он то мора хтети, ако хоће да постигне циљ, да му кућа доноси прихода.

Средства за циљ хоће се не због свога позитивног делања на формирање воље, јер она чешће сама би за себе баш негативно делала, већ услед њихове *нераздвајне сиреге са циљем*. Отуда у свима случајевима, и кад није реч о средствима, где се год једна последица позитивно хоће а са њом је нужно везана друга последица, хоће се и та друга последица, па ма она сама за себе била непријатна. Наравно у сваком случају жељене последице по интензивности свога дејства увек пресеку нежељене јер кад би било обратно не би ни дошло до одлуке воље.

Противник тврђења да се нужне нежељене последице радње хоће јесте Хутер (Hutter, Granze 90.). Он признаје да је обележје умишљаја хотење последице. Али то хотење може бити двојако. Човек може хтети да *произведе* (Herbeiführen-Wollen) једну последицу, или да је прими, подноси, *отри* (Hinnehmen, Erfragen, Drulden-Wollen). Ово разликовање није тачно. Произвођење једне последице може да се постави на супрот њеном *примању*, подношењу, али тада то значи ово: произведена је последица коју смо ми остварили, на њен постанак каузално делали; примљена је последица коју је произвео неко други или је она из природе постала, остварила се дакле једним од наше личности одвојеним каузалним током. Али чим смо ми створили ма само једну непосредну погодбу за наступање последице ми смо је тада проузроковали, произвели, па према томе и хтели, а не само примили, отрпели.

III. Dolus eventualis.

I. Кад ми директно деламо на остварењу једне последице али предвиђамо да може наступити и нека друга нама *индиферентна* или *непријатна* последица, која *није нужно везана* за последицу што је желимо, онда може ли се та евентуална последица *хтети*? То питање је суштина евентуалног долуса а у исто време крајња међа простирања људскога хотења.

Одлика је евентуалног долуса ово:

а.) да ми тежимо остварењу једне последице, али да предвиђамо да поред или место те могу настати још и друге последице.

б.) да ми не предвиђамо извесност наступања тих других последица, већ само могућност, вероватност; и

в.) да ми те друге последице, које могу наступити не желимо, већ су нам оне индиферентне, или су нам чак и немиле. Отуда нам је право ако оне не наступе, или би чак желели да не наступе.

Ако те могуће, евентуалне последице, које предвиђамо, ипак наступе, онда, јесмо ли их остварили долозно? Долуса ће бити ако су те последице остварене вољно. Отуда се ово питање преобраћа у друго: је ли могућно хтети и оне последице које нису нужно везане са жељенима, а које саме по себи не желимо?

Општа је сагласност, готово, у литератури кривичнога права да се у оваквоме случају последица *може хтети*, али не *мора*. Отуда, кад се последица *хоће* постоји евентуални долус, а кад се последица *неће* онда постоји свестан нехат. За то на овоме пољу лежи граница између умишљаја и нехата.

У литератури се чешће вели како виновник хоће последицу само „евентуално“. „условно“, „тек ако она наступи“. По томе би онда евентуални долус био једна особита форма наше кривице. Разликовао би се од обичнога умишљаја по томе што се код овога последица хоће *пре* њенога остварења а код евентуалнога долуса тек на случај остварења, дакле после њега.

То је погрешно. И код евентуалнога долуса хотење последице мора постојати пре њеног остварења. То хотење, воља, није ништа друго већ једна импулсивна психолошка акција која изазива покрет мишића и преко њега ствара последицу. Воља је узрок последици и отуда она као узрок безусловно и у свакоме случају мора егзистирати пре последице. Кад се међутим рече да виновник последицу хоће тек ако она наступи, онда се тим тврди једна логична немогућност: да последица постоји пре узрока. Или још горе: да се евентуална последица пре њеног остварења истовремено и хоће и неће. И то је логична немогућност. Хотене значи егзистенцију воље, нехотене значи неегзистенцију воље. Нешто не може једновремено и егзистирати и неегзистирати.

Воља као психичко расположење не може зависити ни мало од наступања или ненаступања једне материјалне чињенице као што је последица. Наступи ли последица онда се она хтела још раније. Не наступи ли пак, онда је акција воље остала у покушају, чија ће кажњивост

зависити од тога дали егзистирају потребни елементи кажњивога покушаја. Воља пак у оба случаја остаје иста.

Према томе евентуални долус није никаква нарочита форма личне кривице већ је и он, у небитним елементима варнуебилан долус јер му је суштствено обележје хотење последице.

За појам овога долуса употребљују се у литератури најразличитије речи: „Пристанак“, „добровољан пријем“, „оправдање“, „саглашавање“, „усвајање“, „рачунање са могућношћу наступања последице“ итд. или како Франк каже, виновник размишља па се одлучује: „најзад право ми је баш ако и та последица наступи“. Виновника не може да задржи од делања предвиђање противправне последице. Она не може да буде решавајући отпорни мотор креацији воље те он виновник ценећи више своје задовољење, свој интерес него правни поредак предузима радњу и производи последицу.

Све су ово описи који су врло корисни јер судији дају могућности да у конкретном случају увек донесе правилну одлуку. Кад се један појам, једна правна установа, правилно разуме, па ма ми не нашли довољно тачних речи за његово дефинисање, то за практичан рад у правосуђу неће бити од штете. Тежина је дефиниције у њезиној генералности. Са конкретним случајем је врло лако оперисати.

Али ако појам евентуалног долуса треба да се утврди као научни појам, онда се мора показати његова психолошка особеност, која га одваја од осталих облика долуса. Још више мора се показати психолошка могућност да се може хтети једна последица која је сама за се отпорни мотор креације воље а није нужно везана за позитивне моторе креације воље. Ту нам могућност пружа Франкова формула, о којој ће се ниже говорити.

Противници појма евентуалног долуса јесу *Бар* и *Штос*. Обадва они постављају дефиницију воље из које после дедуцирају садржину њену. Суштина је воље *тежња* да се оствари стање које се предвиђа. Воља је такво духовно стање у коме човек тежи да оствари последицу, коју предвиђа и за коју мисли да је својом акцијом може произвести. Нешто хтети значи на овај начин нечему тежити. Умишљена је само она последица која је тако остварена. Где нема тежење на последицу, ту нема ни њеног хотења. Према томе вољне су, хоће се само оне последице, којима смо тежили и само оне. Ипак Бар признаје још једну групу последица које чине садржину воље. Те су последице *нужно везане* за жељене последице. Такве се последице узгредно хоће (*mitwollen*). У евентуални долус пак долазе равнодушне и нежељене последице за којима се тежити не може нити се оне могу хтети. Отуда је овај облик долуса немогућан.

Присталице евентуалног долуса мењају две ствари: умишљај повреде (*Verletzungsvorsatz*) и умишљај загрожавања (*Gefährdungsvorsatz*). Неистинита је вештачка поставка да се код евентуалнога

волуса виновник сагласно са последицом. У ствари ту никад нема хотења последице, повреде (Verletzung) већ хотења угрожавања тога правног добра, стварања опасности за његову повреду (Gefährdung). Кад ја знам да ће из моје радње, којом хоћу да повредим једно правно добро, врло лако произаћи повреда и другога правног добра, онда ја у истини хоћу двоје: прво, да повредим једно правно добро, друго, да створим опасност повреде, да угрозим друго правно добро.

Појам „примити“, „сагласити се са последицом“ психолошки је нетачан, вели Бар. Нема никаквих међуступњева између угоднога, неугоднога и равнодушнога. Какав је нарочито то облик хотења „сагласити се“.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Живко Топаловић.

КРИМИНАЛИТЕТ У СРБИЈИ

(1905—1909 год.)

(НАСТАВАК)

Ако би се усвојио овај предлог о повећању жандармерије у местима која стоје рђаво у погледу криминалитета, онда би полицијским старешинама ових места требало наредити да нове жандарме, као и старе које већ имају, не држе при канцеларијама ради параде и одацијских послова, већ да их употребљују за стално патролирање, надзор над сумњивим местима и хватање криваца у округу, односно срезу.

Жандарми ови могли би се, тако исто, корисно употребити за контролисање општинских ноћних стража (које треба стално да постоје у местима која стоје рђаво у погледу криминалитета), лица под надзором, бивших и условно отпуштених осуђеника, познатих јатака и крадљиваца, у опште сумњивих личности и путника, као и за све полицијске послове који се односе на одржање јавног реда и заштиту личне и имовне безбедности. Самало више добре воље и иницијативе средских начелника, од ових жандарма с једне, и општинских стражара, пандура, пољака и пудара с друге стране, могла би се комбиновати једна врста сталне и организоване пољске полиције, под надзором средских начелника, а уз припомоћ општинских председника.

Кад је пре 3 год. у познатом париском удружењу „Société Général des Prisons“ дискутовано питање о реорганизацији полиције у Француској (Полицијски Гласник за 1908. год. стр. 306), тада је, као пример добре и јевтине пољске полиције, истакнута пољска полиција у Бугарској, која у ствари није ништа друго до савршенија организација наших ноћних општинских стража.

По закону „За полицијата в селските општине“ од 16 марта 1905 год., у Бугарској је председник општине шеф локалне, општинске полиције, и као такав, има сву потребну власт за констатовање

и истраживање злочина и преступа. У сваком селу, удаљеном од главног општинског места, постоје специјални помоћници општинских председника (кметова) са овим истим правима.

Под управом општинских председника и њихових помоћника стоје:

- а) локални полицијски агенти;
- б) пољски чувари;
- в) чувари шума;
- г) чувари стоке; и
- д) ноћни стражари.

На сваких 100 кућа мора бити по један полицијски агнат и по један пољски чувар, а на сваких 300 кућа по два полицијска агента и по три пољска чувара. Ови људи оружани су и униформисани. Осим њих постоје и приватни чувари, које може држати сваки појединац који има више од 50 хектара груписане земље.

„Али има још и нешто боље — вели г. Фрережуан ди Сент, референт удружења по овој ствари — Сваки становник учествује лично у одржању своје и својих суграђана сигурности. Ноћна је стража једна врста националне страже, у којој узима учешћа сваки здрав грађанин. Једна група, састављена најмање од 6 лица, крстари сваке ноћи по општинској територији у циљу надзора. Половина од ове групе стражари до поноћи, а половина од поноћи. На случај да неко од ових стражара погине или буде рањен у вршењу стражарске дужности, његова жена и деца имају права на пензију или на накнаду трошкова око лечења“.

„И кад је овако у једној малој земљи — завршује г. Фрережуан — која располаже са много мање средстава но Француска, зашто се не би и у Француској помоћу довољне полиције осигурала сигурност грађана, кад је ова сигурност главна дужност — *raison d'être* — сваке владе?“

7. Закон о јавној безбедности пружа Министру Унутрашњих Дела још једно моћно средство за заштиту јавне безбедности, а то је овлашћење за подизање сталних жандармских караула поред путева и на опасним и усамљеним местима. У колико ми је познато, са овим овлашћењем није се до данас користио ни један министар, а има, међутим, више места у којима би ове карауле биле од неоцењене користи (примера ради да поменем Марковац).

8. За успешно извођење изложених мера неопходно је потребно, поред онога што смо већ напоменули, још и ово:

а) да се у округе и срезове, који стоје рђаво у погледу криминалитета, постављају најбољи полицијски чиновници, а нарочито старешине;

б) да се при самом Министарству Унутрашњих Дела установи нарочито одељење за јавну безбедност, које би се искључиво старало о свему што се односи на јавну безбедност у земљи, и под којим би стајала стална и окружна жандармерија и антропометријска одељења. Овакво одељење постоји у Француској још од 1871 год. под именом *Одељење Опште Сигурности*.

Ако се не би нашло разлога, да се ствара ново одељење при министарству,

могао би се — и то би био краћи пут — проширити делокруг рада Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства. У овом случају требало би у почетку чл. 4. зак. о овом одељењу додати само овај став „да се стара о јавној безбедности у земљи“. Ово би било у толико zgodније и целесходније, што Антропометријско-Полицијско Одељење већ има дужност да прибира податке о кретању криминалитета у земљи, као и да води евиденцију о осуђеним личностима;

в) да се што пре донесу потребне допуне у кривичном закону, по којима би се професионалне скитнице и коцкари судски кажњавали; и

г) да се законодавним путем спречи злоупотребавање алкохола, и ограничи продаја и ношење оружја.

Представљајући се Народној Скупштини, данашња Влада изјавила је у својој познатој декларацији да ће реформисати полицијску струку „како би се послови — као што се то у декларацији вели — који по својој природи не припадају полицији од ње одвојили и служба извињања кривица, извршења судских одлука и санитета што правилније отпављала, а полиција што више концентрисала на службу безбедности и опште администрације“.

Сматрамо за дужност, да поводом овог кажемо неколико речи:

Питање о реформи наше полиције, чија се организација, у главном, датира још од пре пола века, одавно је већ постало акутно, и с тога је изlišно доказивати неопходност ове реформе.

Готово све наше државне институције претрпеле су до данас знатне измене у својим првобитним организацијама — измене које су захтевале развитак и потребе сувременог друштва — само је наша полиција — тај општи и неопходно потребни помоћник свих ових установа — остала, у главном, неизмењена. Било је, дакле, већ крајње време да се једном приступи овој реформи; али, по нашем скромном мишљењу, за потпуну реформу полиције неће бити довољно само одузети од полицијске власти истраге, извршења и санитетске послове, већ је још потребно да се ова реформа расиротре и на најважнију — локалну — општинску полицију: да се створи здрава и јака општина, која ће бити у стању да својим суграђанима увек пружи прву и неопходну помоћ у заштити личности и имовине. Ми, дакле, налазимо да је, пре свега, потребно кредити општине у Србији, јер су оне камен темељац целокупне наше унутрашње администрације, која ће рамљати све доле, док јој се не остави здрав темељ.¹

Душан Ђ. Алимпић.

¹ У току штампања ових редака сређени су у Антропометријско-Полиц. Одељењу подаци о криминалитету за прошлу, 1910. год. и они су, у главном, повољни. Општи број најтежих кривичних дела (убиства, депоубиства, покушаји убиства, разбојништва палевине, опасне крађе и злонамерни поштијаји туђих ствари) спустио се у овој години на 3468 (према 4307 у 1905; 3694 у 1906; 3964 у 1907; 4039 у 1908, и 4020 у 1909 год.), а број убиства на 378 (према 469 у 1909; 480 у 1908; 415 у 1907; 470 у 1906 и 466 у 1905. год.). Разбојништава је било 122

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ.

(НАСТАВАК)

Тако сам примљен. Те ноћи спавао сам са љубазним лакрдијашем, а изјутра устали смо на достојанствен глас директоров. »Ти рече ми он показујући ми лампе и светљак, ти ћеш све то очистити и дотеривати како треба, то је твој посао, јеси ли чуо? После ћеш почистити кафезе животињама и помести салу.« Радио сам посао који ми се није допадао; на лој сам се грозно, а непријатно ми је било са мајмунима, који видев ме непознатог узбуђиваху се и невероватно се усиљаваху да ми ископају очи. Али ја сам морао да трпим. Кад сам свршио посао рече ми директор да он води о мени рачуна, и ако продужим слушати он ће ми још учинити. Око десет сати био сам врло гладан, јер сам рано устао, а нико и не помишљаше на доручак и ако је директор рекао да ће ми дати стан и храну. Био сам већ малаксао кад ми донеше парче црног хлеба, тако тврдо да га нисам могао ни гристи и ако сам имао чврсте зубе и ужасан апетит, те бацим већи део животињама. У вече сам морао да палим лампе, и како, по навици, не показвах погођену брзину, директор, који је био и иначе груб, укори ме, па се то понови и сутра и следећих дана. Ни месец дана не беше истекао, а био сам за жаљење; одело ми је било сво масно од лоја и масти, и поцепано на рите од мајмуна, а гад ме поједе; од глади био сам смршавио да ме не би могли познати. И тад сам се понова са кајањем сећао очеве куће, где сам био одморан и обучен, где се писам имао бринути за мајмуне.

Једно јутро рече ми Комис да је размишљао о томе, за шта ја имам способности, и да је дошао до закључка да ћу бити одличан скакач. И он ме предаде господину Балмату, званом »Мали Ђаво« и нареди му да ме учи. Имао сам по две лекције на дан; у првој за мало ми учитељ не сломи ребра. На крају треће недеље успео сам био да савршено тачно изведем »рибљи скок« »мајмунски скок«, »скок страшљивца«, »скок пијанице« итд. Одушевљен мојим успехом учитељ уживаше да ме и даље учи, а ја сам сто пута помишљао при учењу да ће ми ишчашити удове. После ме стаде учити тешким уметничким стварима; с дана на дан било је све теже. На првом покушају »великог скока« хтео сам се раз-

бити; на »ловачком скоку« сам спљескао нос. Рањав, изубијан, без воље за тако тешко гимнастику, известио сам Комиса да сумњам да ћу бити добар скакач. — А, ти сумњаш, каже он, и опали ме неколико пута корбачем. Од овог момента Балмат ме више није учио те се вратим лампама.

Кад је Комис дигао руке од мене почео је се бринути Горније, и једног дана, кад ме је измлатио више него обично (а то уживање он је делио са Комисом) рече ми, мерећи ме од главе до пете и посматрајући са очевидним задовољством моје подерано одело кроз које је вирило месо, — »Ја сам задовољан с тобом, таман си онакав каквог тражим, ако умеш бићеш срећан. Од данас пустићеш да ти расту нокти, коса ти је већ довољно дугачка, готово си го, а остало дотераћемо ораховим лишћем«. Нисам знао на шта мисли Горније, али он зовну мога пријатеља лакрдијаша и нареди му да донесе тигрову кожу и буздован, што лакрдијаш донесе одмах. »Ти си дивљи човек са југа и још људождер, једеш само сирово месо, узбуђујеш се чим видиш крв, и кад си жедан гуташ ситан шљанок, пушташ само оштре и страшне гласове, бечип очи, покрете имаш испрекидане, а идеш само скачући. У осталом угледај се на овог шумског човека који је био у кафезу бр. 1.« За време овог обавештавања приметим крај мојих ногу један ваган пун округлих камичака и до њега петла који покушаваше да ослободи везане ноге. Горније дохвати петла и даде ми га говорећи »гутај!« Ја нисам хтео. Он настави претити ми али ја сам одговарао и затражим отпуст, и као одговор на то добијем кишу шамара, да ћу памтити Горнијеву руку. Раздражен оваквим поступањем зграбих једну мотку и зацело бих убио господина природњака да цела трупа не скочи на мене, издеветаше ме поштено, и ногама и рукама, и избацише ме на врата.

После неколико дана сретнем се у истој кафани са неким комендијашем и његовом женом, упознам се с њима и већ сам рачунао да од њих видим неку вајду. Муж ме жаљаше много што сам такве судбине био и упоређиваше ме са пророком Данилом у лавовској пећини. Видео сам да је више студирао и боље изучио друге ствари него ли драме које је играо, али он је после водио по паланкама једну драмску трупу, а може бити води је још, те зато прећуткујем његово име. Овај путујући директор био је врло духовит, али то његова жена није примећавала, а примећавала је врло добро да је ружан. Она је била од смећих примамљивих жена са дугим трепавицама, којима се срце лако као слама пали. Она је била врло млада, није имала ни шеснаест година, а муж јој је имао тридесет пет. Како у кафани није било другог места приђем њима, надао сам се да ће ми дати какав савет, а они ми дадоше доручак и честитали су ми на храбрости што сам се ослободио тираније Горнијеве, кога су они називали мечкарем.

Кад си већ слободан, рече ми идол, пођи с нама, бићеш нам од помоћи, јер

кад буде троје не ће бити паузе и програм ће бити богатији. Шта ти мислиш Елиза?« Елиза одговори нека ради како хоће, она прима и у исто време баци на мене један поглед који ме увери да она доиста није против предлога, и да се ми за чудо разумемо. Примно сам са захвалношћу нови посао и већ сам на првој престави играо. Услови беху куд и камо повољнији него код Горнија. Елиза и поред моје мршавости пронађе да нисам ружан и после три дана признаде ми да јој се допадам, а ја, наравно, нисам био незахвалан и ми бесмо срећни. Код куће ми се шаљасмо, смејасмо и уживасмо, а муж све то сматраше за детињарију. За време представе седели смо у једној прегради направљеној од платна, на којој беше написано Théâtre des variétés amusantes; Елиза је била десно од мужа, а ја десно од ње, а кад би она изашла да обиђе улазе и излазе, ја сам заузимао њено место. Једне недеље представа беше у највећем жеку, публике много, муж Елизин играо је; остало беше још једно његово соло (»жандарм на стражи«) али он га је хтео изоставити и викну ме »помоћниче«. Ми не чујасмо да он понавља: »помоћниче, помоћниче«, те се трећи пут окрете и виде нас у загрљају. Изненађена Елиза покуша да нешто каже као извињење, али муж и не слушајући је виче још »помоћник« и муну је у око једном иглом. Крв потече, представа се прекину, супрузи се потукоше те се позорница сруши и ми остваросмо откривени окружени многобројним гледаоцима, којима ова сцена изазва смех и пљескање.

Овај скандал ме понова врати на улицу, нисам знао шта да радим. Мислио сам да се погодим у некој доброј кући, али сам имао некакав жалостиван изглед да ме нико није хтео. У том положају имао сам само један излаз: да се вратим у Арас, али како ћу да живим до тамо? Док су ме ове мисли растрзале прође близу мене један човек, за кога сам помислио да је неки трговачки атент. Упустим се у разговор с њим и он ми рече да је пошао у Лињ, да продаје прашкове, пилуле, еликсире, да сече жуљеве на ногама уклања брадавице и чак вади и зубе. »Добар посао, каже он, али сам остарео, треба ми неко за пошење торбе, такав као ви, здравих ногу и очију, и ако хоћете можемо ићи заједно«. Пристајем, рекох му, и не уговарајући ништа више пођемо.

После осам сати хода, пред ноћ, ми се заустависмо пред једном сеоском механом. »Ту смо«, рече народни лекар куцајући на вратима. — Ко је? викну неки рањав глас. — »Чича Годар са својим помоћником«, одговори мој вођ, и врата се отворише одмах. Ту затекосмо дваестину торбара, калајџија, трангаџија, амрелџија, комендијаша и т. д. који свечано дочекаше мога новог газду и наредивше да се постави и за њега. Надао сам се да ће и мени указати исту почаст и већ сам седао за сто, кад ме механиџа, ударајући ме фамилијарно по рамену, упита, да нисам ја пеливан код чича-Годара. — Шта је то пеливан? узвикнух ја зачуђен. — Пајац одговори он. Признајем да сам

(162 у 1909; 112 у 1908; 117 у 1907; 116 у 1906, и 146 у 1905 год.); *опасних крађа* 1640 (2064 у 1909; 1972 у 1908; 2114 у 1907; 1874 у 1906, и 2514 у 1905 год.), а *злонамерних поштиштаја туђих ствари* 200 (266 у 1909; 265 у 1908; 195 у 1907; 237 у 1906, и 236 у 1905 год. Исто тако и у погледу *репресивних* резултата прошла година показује знатан напредак према ранијим годинама. Општи проценат пронађених дела износи у њој 56%, док је ранијих година износио: 44.8% у 1905; 48.5% у 1906; 44% у 1907; 44.4% у 1908, и 48% у 1909 год. Према свему изложеном несумњиво је, да је у прошлој години постигнут знатан успех на сузбијању криминалитета у земљи, а ово је, опет, најбољи доказ за наше тврђење: да наш криминалитет није професионални, већ специјални и локални, и да га је с тога лако лечити.

WWW.UNICRS.PA поред свежих успомена из менаџерије и позоришта Variétés amusantes, осећао врло понижен овим називом, али сам био гладан као риба и рачунао сам да ће крај разговора бити вечера, и како чича Годор не беше још тачно одредио мој положај, пристанем да сам његов пеливан. Чим то рекох механиција ме стварно одвуче у једну побочну собу налик на шупу, где су неки пили, пушили и коцкали се. Механиција нареди да ме послуже и одмах ми једна дебела девојка донесе пуну дрвену чинију чорбе са парчетом овчјега меса, навалим жудно на њу и испразним је за трен ока. Пошто се вечера свршила пружим се са осталим пеливанима по слами на којој су спавали једна камила, две мечке без корпе и гомила дресираних паса. Такво друштво није било пријатно, али ваљало је се прилагодити. Све што је се десило то је да нисам ни тренуо, док су остали хркали као најсрећнији.

Чича Годар плати мој трошак и у путу што се више приближавасмо Арасу он ми саветоваше да не утекнем. Тако стигнемо у Лињ баш на пазаран дан. Да не губи времена он заузео једно место на пијаци, нареди ми да наместим његово, торбу, флашице, пакете и још да представљам. Био сам добро доручковао на ме та наредба паљути: носити као камила пртљаг од Остенде до Лиња па сад још и да представљам, и то на десет сати од Араса! Рекнем му да се убрише, па зајдим у место рођења и нисам стао док нисам видео тороњ.

Стигав до бедема пре затварања капија дрхтао сам од помисли како ће ме примити. Једног тренутка сам помишљао да се вратим, али нисам могао од глади и жеђи, одмор и храна били су ми неопходни те се нисам дуго премишљао и потрчим очевој кући. Мајка ми беше сама у дућану кад уђох; пао сам крај ње на колена и плачући молио сам за опроштај. Сирота жена једва ме познаде, толико сам се био променио, али немаде снаге да ме одгурне. Показа се као да је све заборавила и пошто сам се најео и преобукао спреми ми моју стару собу. Међутим требало је и оцу јавити за мој повратак, али она није осећала снаге да ће моћи издржати његов гњев, те умоли једног војног свештеника, њеног пријатеља, да он извести оца. Отац пошто је праскао и викао пристаде да ме прими. Стрепео сам да неће попустити, али кад сам дознао да је омекшао скакао сам од радости. Вест о томе донео ми је сам свештеник, који ми одржа дирљиву моралну придику, од које нисам запамтио ни речи, једино се сећам да је наводио причу „неваљало дериште“, а то је готова моја историја.

Моје авантуре биле су заинтересовале целу варош и сваки је хтео да чује од мене лично, али се нико сем једне играчице из трупе, која се тад бављаше у Арасу, не интересоваше више него две модискиње из улице „три изгледа“, којима сам правио честе визите, па ипак играчица имађаше сву моју наклоност. С њом сам имао један провод, у коме, у знаку младе девојке, проживех неко-

лико сцена из романа Фобласових. Изненадно путовање у Лињ са њом, њеним мужем и једном врло лепом собарицом, која се престављала као њена сестра, доказало је моме оцу да сам брзо заборавио муке од првог „похода“. Три недеље једва беху прошле кад ми играчица пошто ми је нестало пара, рече, да неће више да ме вуче међу својим стварима, те се вратим у Арас. Навалим одмах на оца да ми дозволи да ступим у војску. Шта је могао боље урадити него да ми одобри? Ступио сам сутрадан у други буаонски пук. Стас, добар изглед и окретност у руковању оружјем препоручише ме те сам био у чети ловаца. Неки старији војници љутили су се због тога, али двојицу од њих послао сам у болницу, а и сам сам био рањен од њиховог друга. Сам овај почетак ми је показао да су они имали накосно задовољство да ме изазивају, али сам после шест месеци стекао надимак Сан-жен,¹⁾ пошто сам убио двојицу и тукао се петнаест пута. У осталом уживао сам срећу коју има касарнски живот и сва моја пажња беше управљена да што више истрошим неке трговце чије се ћерке утркивају да ми прекрате време. Поред тога и мати ме је помагала, а и отац ми је давао редовну плату, па ипак сам нашао начина да се задужим. Такав сам у ствари био те нисам ни осећао тежину дисциплине.

Један пут сам свега био кажњен петнаест дана затвора што сам изостао на три прозивке. Казну сам издржао у једном подрумчету испод куле. Ту затворише и једног мога пријатеља, војника у истом пуку, који је био оптужен за неколико крађа а није био признао. Чим остасмо сами он ми је испричао зашто је ухапшен. По причању он је морао бити истеран из војске, и та помисао и бојазан да осрами своју фамилију бацише га у очајање. Видећи га без утехе у овој јадној ситуацији саветовао сам га да избегне казну или бежањем из затвора или самоубиством. Он се реши да проба прво па ако не успе онда друго. Са једним младим човеком који нас у затвору посећиваше, спремих све шта треба за бегство. И око поноћи разбијемо браву на вратима изађемо на бедем и ја му рекох сад, треба скочити или се обесити. Он погледа висину и стаде се премишљати и рече ми да је боље да иде на суд него да ломим ноге, готов је био да се вратимо у подрумче, али у моменту кад се он најмање надао ја га гурнем. Он јаукну, а ја му викнем да ћути и вратим се у своје подрумче где сам опружен на слами уживао одмор који доноси уверење о учињеном добром делу. Кад су сутрадан приметили да је мог друга нестало и кад ме упиташе одговорио сам да нисам ништа видео. Неколико година после срео сам овог несрећника, благосиљао ме је као свога спасоца. Од тада је био постао хром али је остао часан човек.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Шкопљење злочинаца и дегенерисаних. — Америчке државе Индијана и Калифорнија донеле су: прва 1907. а друга 1909. год. нарочите законе о шкопљењу злочинаца повратника и идијота. То исто учиниле су сада и Пенсилванија и Орегон, а њиховом примеру следовала је и државица Конектики. По једном њеном скорашњем закону има се ушкопити свака индивидуа, за коју нарочити одбор лекара изјави да би јој потомство било болесно — злочиначко, лудо или бласасто.

Смртна казна у Швајцарској. — После осмогодишњег прекида, Швајцарска је била принуђена да опет приступи примени смртне казне. Пре кратког времена гилотиниран је, у Луцерну опасан злочинац Миџ, који је у прошлој години извршио четири убиства. Сваки швајцарски кантон има своје засебно законодавство, те с тога међу њима постоји и разлика у примени смртне казне. Докле она и данас фунгира у кривичним законцима католичких кантона, па се с времена на време и извршује, дотле су је протестантски кантони потпуно укинули.

Телесне казне у Француској. — Сенски апелациони суд осудио је пре два месеца ове малолетнике: Морица Лебаса, старог 17 год., на 15 год. робије и 10 год. прогонства; Луцијана Конетијера, старог 19 год., на 10 год. робије и 10 год. прогонства, и Клеманта Херисеја, старог 18 год., на 8 год. робије и 10 год. прогонства. Сви ови малолетници осуђени су због више опасних крађа и покушаја убиства над једним инспектором сигурности. Поводом ове осуде, већина поротника потписала је и упутила министру правде изјаву ове садржине: „Потписани поротници, пренеражени великом младошћу лица која посведневно суде, имају част да Вам изјаве жељу: да телесне казне буду што пре унесене у наше законе за кажњавање опасних атентата противу личности и сопствености“. Овакве изјава стижу министру, готово посведневно, и од поротника из других крајева Француске.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Вл. Павловић, полицијски писар, пита:

„По т. 1. § 357. крив. закона, предвиђена је казна од 1 до 20 дана затвора на случај, да ко на другога насрне те га ћуши или удари. Овде се не каже да то мора бити на јавном месту или не. У § 216. ист. зак. изложено је, кад је власт дотична дужна да поведе истрагу према обвињеном лицу за повреду части, па се у т. 2., другој алинеји, каже: „тужитељ може у

¹⁾ Без такмаца. Пр.

свако доба од тужбе одустати, па и само извршење пресуде задржати“.

Имао сам овакав случај: А тужи В што га је у кафани ошамарио и признајући тужбу за своју вели: „Не тужим В за јавну увреду, већ за дело из т. 1. § 357. крив. зак. — зато што ме је љушио — ошамарио“. По овако поднетој тужби квартал је дело иследио и утврдио кривичну одговорност лица В, зашто га је пресудом и казнио. По жалби туженога прв. суд за град Београд поништио је ову пресуду налазећи, да у овоме случају стоји дело јавне увреде за чије је пресуђење надлежан суд, а не полицијска власт. Међутим, крајем децембра м. пр. год. квартал је казнио извесно лице, опет по тужби другог лица, зато, што га је тужени на улици ошамарио. Тужени је изјавио жалбу истоме суду, баш наводећи као разлог, да овде стоји дело јавне увреде, али је тај исти суд одобрио пресуду овога кварта, као на закону основану.

Узгред буди речено, ову је пресуду расматрао један судија, а ону прву други.

Изложивши ово мало опширније питање, ја молим Уредништво за обавештење: како има да се сматра квалификација дела из т. 1. § 357. крив. закона, тј. на који начин треба да буде неко шамарисан, па да дело буде иступне природе, кад се то већ не каже у овом законском пропису? Или: зар нема право приватни тужилац, у овом случају, да сам ублажи квалификацију дела кад има право да и само извршење пресуде задржи?“

— На ово питање одговарамо:

По § 213. кр. законика, увреда се може учинити речима а и делом.

Ако потражимо начине, којима би се делом учинила увреда, онда би, између других, био и напад на тело, као и пр. шамар, ударац песницом, дрмусање, обављање на земљу, и т. слично.

Према томе, кад год је шамар ударен на јавном месту (§ 210. кр. зак.) мора се узети да постоји јавна увреда, ако од овога не би било тежих последица, и пр. избијање зуба, повреда ока, уха итд. у ком би случају увреда стајала као идеални стицај, као што би обрнуто стајала повреда уз увреду.

Наравно, да се увек има гледати на намеру, која се хтела постићи самим актом насртаја, и на околности под којима се овај догодио.

Како су оба случаја, о којима је овде реч, учињена на јавном месту, то стоји јавна увреда и у једном у другом случају.

Друкчије схватање суда у једноме од ових, не може да нађе законског оправдања.

Ово гледиште не може бити доведено у сумњу одредбом из тачке 1. § 357, где се говори о љушци, јер и ако се под љушком разуме шамар, њега је законодавац узео само као насртај на тело, јер је прости увреде додирнуо тек тачком 2. поменуте законске одредбе, али је и први и други вид везао само за случајеве, кад то није учињено на јавном месту.

Кад, дакле, љушка — шамар — није учињена на јавном месту, него на коме

другом, онда може настати питање о томе, да ли је то случај § 173. и 174. или тачке 1. § 357. кр. закона, али никако томе питању нема места кад је ово учињено на јавном месту, јер тада се казна изриче за дело из § 213.

Ценић, у своме објашњењу кривичног закона, претпоставља могућност љушке и на јавном месту, па да ипак не буде увреда, али уредништво не дели то мишљење, из већ поменутих разлога.

Како квалификацију дела одређује сам закон, то је изјава тужноца о томе, да ли тужи за јавну или просту увреду, безначајна за саму ствар, без обзира на то, што он може одустати од тужбе, па и само извршење пресуде задржати.

У којим случајевима треба узети шамар као дело из т. 1. § 357, а у којим као дело из § 173. и 174. кр. закона, уредништво је дало обавештење у бр. 49 овога листа за 1908. годину.

II.

Од стране једног начелства покренуто је питање:

„Какав је одношај окружних благајника према окружним начелницима у дисциплинском погледу, и да ли ови последњи могу кажњавати благајнике за кривице из § 43 закона о чиновницима грађанског реда према §. 41 истог закона?“

— На ово питање одговарамо:

По уредби за окружне казначеје од 27. октобра 1839 године ^{Нам. № 842} _{СМ 1916}, и додатку ове од 28. децембра 1878. године, окружне благајне биле су саставни део окружних начелстава, и благајници су стајали у дисциплинском погледу под окружним начелницима у смислу § 41. закона о чиновницима грађанског реда.

Закон о Државним благајницима и рачуноводству од 20. децембра 1898. године, који је ступио у живот под 1. јануаром 1903. године у смислу решења Народне Скупштине и Краљеве потврде од 30. априла 1902. године (види наредбу Одељења Главне Државне Благајнице од 1. јануара 1903. г. КБр. 23.551/902), окружне благајнице постале су одељења окружних начелстава.

Положај благајничког особља, према окружном начелнику, регулисан је чланом 6. поменутога закона, који гласи: „Особље благајничко стоји под надзором окружног начелника у погледу чиновничке дисциплине; а у вршењу благајничких послова управља се једино по прописима о томе и налозима г. Министра финансија.“

Како овај закон још није замењен новим законом о благајницима, нити је значај члана 6. замењен чл. 6. закона о Државном Рачуноводству од 6. марта 1910. године, који је ступио у живот 1 јануара ове године, јер се овим само признаје право и г. Министру Финансија, да примењује дисциплинску власт у погледу наредба, које он буде издавао, то с обзиром на § 41. закона о чиновницима грађанског реда, окружни начелници могу узимати на одговор и кажњавати окружне благајнике за све оне кривице, којима се вређа чиновничка дисциплина.

Ово право окружних начелника јасно се види и из чл. 11. и 22. закона о уређењу округа и срезова, где им се право кажњавања признаје како за државне чиновнике у округу тако и за самоуправне.

III.

Суд општине обреновачке пита:

„Пресудом овог суда Бр. 765, кажњени су Н. Б. и К. Б. са десет дана затвора за дело из § 365. тач. 11. каз. зак.“

По жалби осуђених, Првостепени Суд решењем својим од 3-III-911 год. Бр. 8670. препиачио је ову пресуду, налазећи да је пресуда на закону основана, но да је оптуженима строга казна одмерена, — па је пресудио, да се окривљени казне са пет дана затвора, што је у свему одобрена пресуда овог Суда.

Како је ово решење, по мишљењу овог Суда, неправилно, јер је горњим законским прописом, на коме је пресуда основана, предвиђена казна од десет до тридесет дана затвора, према чему Суд сматра, да је најмања казна која може бити за ово дело десет дана; међу тим немајући права, као у грађанским споровима, да остане при својој одлуци и пошље против разлоге, јер су судске одлуке по жалбама према §§ 15 и 16. пол. уредбе извршене, то с обзиром на будуће опредељавање овог суда у конкретним случајевима, моли се Уредништво за објашњење: да ли је правилна одлука Првостепеног Суда а погрешно мишљење овог Суда или обратно?“

На ово питање одговарамо:

„Казнителни законик“ од 16. маја 1850. године, није имао свој општи део, нити је предвиђао какве правне принципе, него је са првим својим параграфом прелазно на одређивање казне, за поједина иступна дела.

У њему је све ово изостало због тога, што је под истим даном издата „Полицијска Уредба“, која је, према своме § 1. и 2. одређена као поступак за суђење поменутих дела, и која је обухватила и потребна начела.

Уредба ова претрпела је знатне измене укидањем „Казнителног Законика“ и увођењем у живот Криминалног Законика од 25. априла 1865 године.

Тако наређењима §§ 310—324. овога закона, анулирана су, или са свим или делимично, поједина наређења из ове уредбе, а §-ом 325 посебно су призната и заиступе начела из § 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10. и 11. поменутог криминалног закона, па то поновљено и за случајеве § 357.

Али ни једна од ових одредаба из кривичног законика није ни додирнула § 38. и 39. Полицијске Уредбе, те тако се питање, које обухватају ове две законске одредбе, по њима има и да распр ави.

Ово нарочито истичемо због тога, што је код § 39. „Полицијске Уредбе“, стављена напомена, да треба водити рачуна о § 39. кривичног закона, као доцниј ем, а на њега се, међутим, не треба освртати ни по томе, што он нема ничега заједничког са § 39. поменуте уредбе, него одговара наређењима § 38. исте, а тек § 40. кривичног закона говори о ономе о чему и § 39. уредбе, а друго ни по томе

што ова два последња §-а (39 уредбе и 40. кр. закона) постављају једно исто начело, те зато се у § 325. кр. закона и не вели, да прописи § 40. овога закона важе за исту.

То би, међутим, законодавац учинио, да није налазио, да § 39. уредбе регулисава питања ове врсте.

Утврђујући, овако, да се питање ово има да реши само на основу § 38. и 39. уредбе, ми сада морамо да пређемо на оцену онога, шта ове две одредбе веле о истакнутом питању.

Приступајући томе, ми одмах наилазимо, да § 38. у првој реченици прве тачке поставља само опште правило, да се кривац може казнити само оном казном, коју у опште предвиђа казнителни, односно доцније криминални (кривични) законик. Тако, тиме се хоће да каже, да се онде, где је специјално условљена казна боја не може кривац осудити на новчану, где је казна затвора не може на бој, као што је сада н. пр. случај са §§ 335., 383 и тако даље.

У другој реченици првог става он начелно признаје *олакшавајуће* и *отежавајуће* околности, па онда ређа примере и облике, у којима се ови случајеви могу да јаве.

Кад све ове случајеве запазимо, онда се мора признати, да је законодавац овде помишљао само на *олакшавајуће* и *повећавајуће* или како он вели *оптерећавајуће* околности, а никако на узроке, због којих се казна ублажава, или поштрава, пошто је од њих поменуо само *„малолетство“*.

Ову разлику нарочито треба запазити, јер ће се само тада моћи уочити она разлика између случајева, за које § 62¹ кр. закона, дозвољава спуштање казне испод минимума, и оних, где се испод минимума не сме силазити, наравно кад је реч о злочинима и преступима, јер смо ми напред рекли, да се прописи §§ 59—67. не могу везати за истуна дела, кад постоје нарочите уредбе, по којима се она регулисавају.

Констатујући овако шта садржи § 38. и прелазећи на наређења § 39. уредбе, ми и по логичном и граматичном тумачењу не можемо извести други значај него тај, да се признавањем *олакшавајућих* околности не може силазити испод *минимума*, који је законом одређен за извесне кривичне, нити признавањем *оптерећавајућих* околности ићи преко *максимума*, одређеног појединим законским наређењима.

Од овога се изузимају само случајеви поврата и стицаја, који се регулисавају по § 323. и 324. кр. закона.

Да је ово наше схватање тачно, ми валазимо потврде и у овоме:

У целој „Полицијској Уредби“, нигде није било означено, кад је она први пут донесена, колика је казна затвора најмања, а колика највећа, за истуна дела, као што то сада чини § 311. кр. закона

У казнителном законнику онога времена, тога правила, као што рекосмо такође није било, него је он за сваку кри-

вицу одређивао минималну и максималну казну.

§ 39. говорећи о границама казне вежује се за 38, а овај, опет, за § 25. уредбе.

Овај пак, § 25. гласи: „за сваку полицајну кривицу само се онолика казна досудити сме, колико се за коју *полицајним казнителним законом одређује* (§ 38.)“.

Кад казнителни законик није имао слично наређење оном из § 311, онда је јасно, да је § 25. уредбе могао имати пред собом само ову казну, која говори о извесном делу, и везујући ову за § 38. у случајевима *олакшавних* околности, могао мислити само на онај размак између минимума и максимума, а никако се не сме изводити, да је он дозвољавао спуштање испод минимума и пењање изнад овога.

Ако овоме свему додамо и то, да се и у науци признаје систем ограничавања судије на минимум и максимум, кадгод су случајеви само *олакшавних* и *повећавајућих* (наш законик вели *отежавајућих*) околности, па се има на уму да је и наш закон нашао извора у законима са таквим системом, онда је до очигледности јасно, да је првостепени суд учинио погрешку, кад је код истуног дела спустио казну испод минимума, који је дотичном законском одредбом предвиђен, јер право преименавања о коме говори § 15. и 16. Полиц. Уредбе, не може ићи даље од онога, што закон у опште дозвољава.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Љубомир Поповић, ђак овданињи, извршио је крађу па за тим побегао.

Он је стар 20 година, приномањаст, висок. Акт кварта палидулског Бр. 2079.

Непознати крадљивац ушао је у стан Милана Арамбаша, трговца овл. и из истог украо му: 6 сребрних кашичица са монограмом „М. А.“, једну дијамантску грану са више дијаманата, један дијамантски прстен са шест каменова, један пар дијамантских миђуша, све у вредности око 600 динара.

Акт кварта врачарског Бр. 2457.

Петар Ђорђевић, војни бегунац из Румуније, који је био у служби код Милана Милића, пекара из Јагодине, извршио је своје газди крађу па за тим побегао.

Он је приномањаст, омален, бркова танких, говори румунски и мало српски.

Депеша начелника среза белничког Бр. 5787.

Крета Вучковић, калфа обућарски, има да одговара за крађу кожа извршену у Зајечару, али се налази у бегству.

Он је стар 19 година, раста средњег, приномањаст, без бркова.

Акт начелства округа тимочког Бр. 3121.

Давид Вањанац, фотографски помоћник, извршио је проверу своје газди Душану Живојновићу, фотографу, па за тим побегао.

Он је родом из среза жичког, стар 28 година, раста малог, без бркова, у лицу блед.

Депеша начел. опр. пожаревачког Бр. 3931.

Живко К. Ристић, зидарски радник из Паланке, има да се узме на кривични испит али се налази у бегству.

Лични опис непознат је.

Депеша начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 5535.

Мустафа Мујић, Циганин, одговара за крађу коња али се налази у бегству.

Лични опис непознат је.

Депеша начелника ср. јабланичког Бр. 3570.

Костадин-Владимир-Дика Стајић-Ђорђевић, осуђеник пожарев. казн. завода, родом из Мраморца, среза добричког, округа топличког, побегао је 17. тек, м-ца са рада из Љубичева. Одбегли Костадин има 19 год., стаса средњег, косе и обрва смећих, очију граорастих.

Депеша Управе Пожаревачког Казн. Завода Бр. 895.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за овим побеглим лицима учине најживљу потеру, и у случају проналазка стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеше.

Т Р А Ж Е С Е

Ђорђе, син **Павла Тасића**, из Јелашнице, отумарао је незнано куд.

Он је стар 14 година плав.

Депеша начелника ср. нишког Бр. 4936.

Драгољуб Радовић, из Београда, отумарао је од своје куће и до данас се не зна где је.

Он је стар 12 година, приномањаст повеће главе.

Акт кварта палидулског Бр. 1855.

ПРЕСТАЛА ЈЕ ПОТРЕБА

Петар Милев, Бугарин, чије смо тражење донели у Бр. 9. јавио се сам овдашњем бугарском посланству, те је према томе престала потреба за његовим даљим тражењем.

К Р А Ђ Е С Т О К Е

Ђуки Бабићу, овл. кравару, украден је из штале један коњ, матор 7 година, вранац са дугим репом.

Акт комесара топчидерске полиције Бр. 692.

Станоју Петровићу, овдашњем Циганину, украден је један коњ, млаке врине, поткраћеног репа, ђорав, са белегом од убоја на леђима.

Акт комесара топчидерске полиције Бр. 651.

Обраду Јабучићу, из В. Поља, украден је један коњ-пастув, матор 4 године, висок 160 сантиметара, млаке доратасте, у једно уво ровашен.

Депеша начелника ср. космајског Бр. 5963.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.